

ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТА УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

І.В. Гончак, к.геогр.н., доцент, Т.О. Басюк, асистент

Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне

Екологічне законодавство Європейського Союзу (ЄС) розвивалося протягом більш як 30 років та нараховує близько 300 законодавчих актів, серед яких директиви, регламенти, рішення, рекомендації, повідомлення та інші політичні документи.

Повні текстові версії документів чинного екологічного законодавства ЄС викладені у «Довіднику законодавства Співтовариства», який постійно оновлюється. Він містить акти чинного законодавства ЄС (регламенти, рішення та директиви), угоди та конвенції, а також деякі важливі, але необов'язкові акти. Увесь матеріал у Довіднику розбито на 20 глав. Законодавство в галузі довкілля, споживання та здоров'я охоплює Глава 15. Розділ 15.10 присвячений довкіллю й містить чотири підрозділи, а саме: «Загальні положення та програми»; «Забруднення та шкідливі чинники»; «Космос, довкілля та природні ресурси», а також «Міжнародне співробітництво».

Європейська економічна комісія протягом кількох років активно працює в напрямі вдосконалення своєї практики законодавчої діяльності з метою забезпечення високої якості розроблюваних законодавчих ініціатив, аби вони були простими, ефективними та відповідали конкретним потребам. Основні зусилля в рамках програми «Кращі нормативні документи» у сфері довкілля будуть відтворені у сімох Тематичних стратегіях, які нині розробляють згідно з Програмою 6 ЕАР: забруднення атмосферного повітря, морське навколишнє середовище, стале використання ресурсів, запобігання накопиченню та вторинна переробка відходів, стале використання пестицидів, захист ґрунтів і міське довкілля. Вони визначають рамкову систему дій Співтовариства та держав-членів на наступні два десятиліття, що має забезпечити більшу правову та регуляторну визначеність.

Умовою членства в ЄС є узгодження кожної країни-кандидата свого національного законодавства та практики адміністративної діяльності з екологічним правовим набутком ЄС. Цей спільний правовий доробок є значно меншим за обсягом, ніж усе екологічне законодавство та містить близько 145 законодавчих документів (директиви, регламенти та рішення).

Водні ресурси є однією з найбільш регульованих сфер законодавства ЄС про навколишнє середовище. Базуючись на необхідності фундаментального перегляду законодавчої бази з метою розроблення нової політики ЄС у галузі використання водних ресурсів, а також на підставі проведених консультацій з широким колом спеціалістів, Європейська економічна комісія запропонувала

нову рамкову Водну директиву ЄС, яка була затверджена в 2000 р. і мала такі цілі: 1) розроблення комплексної політики Співтовариства щодо використання водних ресурсів та її впровадження відповідно до принципу субсидіарності; 2) поширення сфери охорони водних ресурсів на всі води: як поверхневі, зокрема прибережні, так і підземні; 3) досягнення «належного стану» для всіх вод до визначеної дати та збереження цього стану, там де його вже було досягнуто раніше; 4) управління водними ресурсами річкових басейнів, ґрунтуючись на комбінованому підході встановлення граничних показників викидів і стандартів якості, з відповідними положеннями про координацію дій для міжнародних річкових басейнів, коли басейн річки розташований у більше ніж одній країні – члені ЄС, або коли він захоплює територію країн, що не є членами ЄС; 5) встановлення тарифів за користування водними ресурсами з урахуванням принципу відшкодування витрат і принципу стягнення плати із забруднювачів; 6) розширення участі громадян, залучених до захисту водних ресурсів; 7) удосконалення законодавства.

Основні законодавчі акти в сфері захисту та збереження водних ресурсів включають Директиви та Рішення, а також декілька міжнародних угод.

Законодавча база включає саму Рамкову Водну Директиву 2000/60/ЄС (змінена та доповнена Рішенням № 2455/2001/ЄС), що встановлює законодавчу базу для політики Співтовариства в галузі використання та збереження водних ресурсів, а також захисту континентальних поверхневих вод, прибережних і підземних вод з метою запобігання та зменшення забруднення, забезпечення стабільного використання води, охорони водного середовища, поліпшення стану водних екосистем та мінімізації негативних наслідків повеней і посух. Ухвалення цієї рамкової Водної директиви в 2000 р. зробило раціональнішим законодавство Співтовариства в цій сфері завдяки тому, що вона замінила сім попередніх Директив, які стосувалися поверхневих вод, водного ареалу риб, молюсків і ракоподібних, підземних вод та викидів небезпечних речовин.

Якість води регламентується: Директивою 76/160/ЄЕС щодо води для купання та Директивою 98/83/ЄС щодо якості води, призначеної для споживання людиною.

Контроль скидів здійснюється відповідно до Директиви 91/271/ЄЕС (змінена та доповнена Директивою 98/15/ЄС і відповідним Рішенням 93/481/ЄЕС) щодо обробки міських стічних вод та Директиви 91/676/ЄЕС щодо захисту вод від забруднення нітратами сільськогосподарського призначення.

Моніторинг і звітність здійснюється відповідно до Рішення 77/795/ЄЕС (змінене та доповнене Рішеннями 84/422/ЄЕС, 86/574/ЄЕС та 90/2/ЄЕС) щодо загальних процедур обміну інформацією.

Міжнародне законодавство включає в себе конвенції: про доступ до інформації, участь громадськості в ухваленні рішень і доступ до правосуддя з питань довкілля (1998); щодо оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (1991); щодо транскордонних водотоків і міжнародних озер (1992); щодо басейнів річок (Дунай (1987), Ельба (1990), Одер (1996), Рейн (1999)); Барселонська (1976) зі змінами, доповненнями та протоколами; OSPAR (1992) зі змінами та доповненнями; Боннська Угода про співпрацю у боротьбі із забрудненням Північного моря нафтопродуктами та іншими шкідливими речовинами (1983); Гельсінська щодо Балтійського моря (1992); Стокгольмська щодо стійких органічних забруднювачів (POPs), яка спрямована на знищення та мінімізацію виробництва, використання та викидів стійких органічних забруднювачів (2004).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. План заходів щодо поетапного впровадження в Україні вимог директив Європейського Союзу, санітарних, екологічних, ветеринарних, фітосанітарних норм та міжнародних і європейських стандартів: Затверджено постановою КМ України від 19 березня 1997 р. №244 // Екологія і закон: Екологічне законодавство України. У 2-х кн. / Відповід. ред. В.І. Андрейцев. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – Кн.1. – С. 194-196.
2. Водна рамкова директива ЄС 2000/60/ЄС. Основні терміни та їх визначення: Пер. з англ. – Київ, 2006. – 240 с.
3. Директива 2000 Парламенту і Ради ЄС. Встановлення структури щодо дій ЄС в галузі водної політики. – Брюссель, 30 липня 2000. – 08-15PE – CONS 3639/00 CS 0347/00 ENV 221 CBDES 513.
4. Разнообразные подходы к экологическому управлению: краткий курс по практике оценки риска, установлению экологических стандартов и разработке программ сокращения загрязнения в ЕС и США // Материалы семинара по стандартам качества воздуха и воды, проведенного Минэкобезопасности Украины и Центром политики по охране атмосферы США (Київ, 9-13 декабря 1996 г.). – Київ, 1997.
5. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку – К.: ТОВ “Компанія “ВАІТЕ”, 2007. – С.184.

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 49-51.